

Н.И. Аллаярова, Д.М. Сагимбеков

PhD докторы, М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті, Шымкент, Қазақстан
магистранты, М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті, Шымкент, Қазақстан

*Корреспондент авторы: allayarova.nargiza@bk.ru

ШАРУАШЫЛЫҚ СЕРІКТЕСТІКТЕРДІҢ МӘРТЕБЕСІНІҢ АЗАМАТТЫҚ- ҚҰҚЫҚТЫҚ РЕТТЕУ

Түйін

Осы бапта Қазақстан Республикасындағы шаруашылық серіктестіктерінің мәртебесін азаматтық-құқықтық реттеу ережелері қарастырылған. Әлемде азаматтық айналымның қарқынды трансформациясы жағдайында олардың құрылтайшыларының да, үшінші тұлғалардың да қажеттіліктеріне жауап бере алатын кәсіпкерлік құрылымдарды құруға көп көңіл бөлінеді. Осылайша, шаруашылық серіктестіктер Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес құрылуы және жұмыс істеуі мүмкін. Тек Қазақстан Республикасының заңнамасында шаруашылық серіктестіктерге қатысушылардың құқықтарының мазмұны мен көлемі, шаруашылық серіктестіктердің мүлкін қалыптастыру мен пайдаланудың, шаруашылық серіктестіктерді қайта ұйымдастыру мен таратудың тәртібі мен шарттары және әртүрлі ұйымдық-құқықтық нысандарда құрылған заңды тұлғалардың құқық қабілеттілігін іске асырудың басқа да аспектілері айқындалуы мүмкін. Шаруашылық серіктестіктердің мәртебесін қарау кезінде олар толық серіктестіктің келесі доктриналық анықтамасына келді: "Толық серіктестік-бұл қатысушылар (толық серіктестер) бірыңғай фирмалық атаумен әрекет ететін және осындай бірлестіктің атынан және оның атынан заңды маңызды іс-әрекеттер жасайтын және бірлестіктің міндеттемелері бойынша шектеусіз жауап беретін құқықтық қабілетті бірлестік". Біздің ойымызша, кәсіпкерлік субъектілері мәртебесінің жұмыс істеуін тиімді құқықтық реттеу шағын және орта кәсіпкерліктің прогрессивті дамуына ықпал етеді.

Кілттік сөздер: заң; ұйымдық-құқықтық нысандар; заңды тұлғалар; кәсіпкерлік; шаруашылық серіктестік; басқару органы.

Кіріспе

Әлемде азаматтық айналымның қарқынды өзгеруі жағдайында олардың негізін қалаушылардың да, үшінші тұлғалардың да мүдделеріне жауап бере алатын кәсіпкерлік құрылымдарды құруға үлкен көңіл бөлінеді.

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың 2023 жылғы "Әділ Қазақстанның экономикалық бағыты" атты Қазақстан халқына Жолдауында кәсіпкерлікті кешенді қолдау қажеттігі көрсетілген, және де "соңғы жылдары қабылданған шаралар шағын және ірі бизнестің тұрақты өсуін қамтамасыз етті. Алайда орта кәсіпкерліктің даму қарқыны жеткіліксіз. Жаңа экономикалық модельге табысты көшу үшін оны іс жүзінде «қолмен» көтеруге тура келеді.

Бірінші кезекте орта бизнесті тежейтін кедергілерді жою қажет. Шағын бизнестің «ыңғайлы» сегментінде қалу үшін оның басым бөлігі өсіп келе жатқаны құпия емес. Үкімет шағын кәсіпкерлік субъектілерін ірілендіруді ынталандыратын заңнамаға өзгерістер енгізуі керек [1].

«Ақорда» резиденциясында Президент Қасым-Жомарт Тоқаевтың еліміздің бизнес-қоғамдастығы өкілдерімен кездесуі өтті. Мемлекет басшысы өз сөзінде Қазақстан халқына Жолдауында ұсынылған экономикалық дамудың жаңа тәсілдеріне назар аударды. Мемлекет басшысы мемлекет пен кәсіпкерлер арасында жаңа «қоғамдық шарт» жасасуға шақырды.

"Бұл келісімнің мәнін былайша айтуға болады. Мемлекет бизнесті дамыту үшін ең қолайлы жағдайлар жасайды және жеке меншікті толық қорғауды қамтамасыз етеді. Өз кезегінде кәсіпкерлер салық төлеу және экономикаға инвестиция салу, жұмыс орындарын құру және өз қызметкерлері үшін қолайлы еңбек жағдайларын жасау жөніндегі міндеттемелерін адал атқарады "[2].

Айта кету керек, Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың 2024 жылғы "Әділ мемлекет. Біртұтас ұлт. Қолайлы қоғам" [3], кәсіпкерлікті жүйелі қолдау туралы, мемлекет тарапынан бәсекеге қабілетті шағын және орта кәсіпорындарға басым қаржылық қолдау көрсету туралы көрсеткен.

Шағын және орта кәсіпкерлікті дамытуды жан-жақты және кешенді қолдау күшті нарықтық экономиканы қалыптастыру саласындағы мемлекеттік саясаттың басым бағытына айналды. Әлемде адамдарды кәсіпкерлікке көбірек тарту, корпоративтік қатынастарды үйлестіру, жосықсыз кәсіпкерлерден сүзгілеу, корпоративтік құқықтық нормаларды қолдануды жеңілдету мақсатында кәсіпкерлікті ұйымдастыру бойынша зерттеулер әзірленуде және жүргізіледі.

Қазақстан Республикасы Стратегиялық жоспарлау және реформалар жөніндегі агенттігінің Ұлттық статистика бюросының статистикалық деректеріне сәйкес 2024 жылғы қаңтардағы жағдай бойынша тіркелген шағын және орта кәсіпкерлік субъектілерінің саны 2178951 бірлікті құрады, оның ішінде қолданыстағылары - 2 002 199 [4]. Германияда 1,2 миллионға жуық шаруашылық серіктестіктері [5], ал АҚШ-та 4 миллионнан астам шаруашылық серіктестіктері [6] тіркелген.

Жоғарыда баяндалғанға сәйкес толық серіктестікті құру, басқару тәртібі мен оны тарату ережелерін қоса алғанда, толық серіктестіктің жұмыс істеу қағидаттары мен тетіктерін заң тікелей айқындайтын толық серіктестік институтының цивилистік сипаттамаларын зерделеу аса маңызды болады.

Нәтижелер мен талқылау

Толық серіктестік [7] барлық құқықтық жүйелердегі, оның ішінде Қазақстан Республикасындағы шаруашылық серіктестіктің негізгі түрі, ұйымдық-құқықтық нысаны болып табылады. Толық серіктестік ұлттық үлгіге сәйкес заңды тұлға болып табылады. Заң әдебиетіндегі талдауларға сүйенсек, осы мәселе бойынша отандық және шетелдік ғалымдардың толық серіктестігінің құқықтық мәртебесі туралы әртүрлі пікірлер бар екенін көрсетеді.

Шаруашылық серіктестік өз табиғаты бойынша тек қана кәсіпкерлік субъект болып табылатынын атап өту маңызды болып саналады және оның орнын анықтауда заң шығарушының ұстанымының дұрыстығын атап өту қажет. Livia Benita атап өткендей, толық серіктестік - табыс табуға ұмтылатын тұлғалар одағы [8].

Sotomonte Mujica [9] атап өткендей, серіктестіктің негізгі ерекшеліктері басқару, жауапкершілік, құру және тарату болып табылады.

Ереже бойынша толық серіктестік заңды тұлға болып танылады және ол мемлекеттік тіркеуден өткен кезден бастап құрылған болып есептеледі. Бұл ретте, мемлекеттік тіркеуден өту үшін негізгі құжат құрылтай шарты болып табылады [10]. Бұл жағдай мемлекеттің инкорпорацияның концессиялық теориясын шаруашылық серіктестікке қатысты қолданатынын растайды [11]. Мұнда Қазақстан Республикасында коммерциялық ұйымдардың барлық түрлерін тіркеу тәртібі бірдей екенін атап өту қажет.

Тіркелгенге дейінгі құқық субъектісіне қатысты, Германияда серіктестікке үшінші тұлғаларға қатысты, егер ол оны тіркегенге дейін іс жүргізсе құқық субъектісін беру тұжырымдамасы қабылданғанын атап өтуге болады (Германияның сауда ережелер 123-б.) [12]. Бұл тұжырымдама заңды тұлға ұғымы пайда болғанға дейін құрылған институт ретінде серіктестік ұғымына толық жауап береді. Британияда да шаруашылық серіктестік тіркеуді қажет етпейді және серіктестік туралы шарт жасасу сияқты белгілі бір жағдайлардың туындауына байланысты өмір сүруге жатады [13]. Бұл ретте британдық модель серіктестердің бірін салық салу мақсатында серіктестікті есепке қоюға міндеттейді [14]. Бұны ескере отырып, қызметін нақты жүзеге асырған жағдайда толық серіктестіктің жұмыс істеуін тану туралы заңнамалық актілерге өзгерістер әзірлеу ұсынылады.

Зерттелетін тақырыптың маңызды мәселелерінің бірі толық серіктестіктің басқару органдарының қызметін құқықтық реттеу болып табылады. Шаруашылық қоғамдарға ұқсас сияқты толық серіктестіктердің де басқару органдары болады. Толық серіктестіктің жоғары

органы қатысушылардың жалпы жиналысы болып табылады («Шаруашылық серіктестіктер туралы» Қазақстан Республикасының Заңы 14-бап) [10]. Әдепкі бойынша қатысушылардың жалпы жиналысындағы барлық мәселелер жалпы келісім бойынша қабылданады, алайда мұнда оның қызметінің тәртібі туралы мәселе түсініксіз. Оның үстіне жоғары басқару органының қызметін ішкі реттеудің заңдылығы туралы мәселе түсініксіз күйінде қалып отыр.

Дамыған шетелдік құқықтық жүйелерде жоғары басқару органы жоқ екенін ерекше атап өту қажет. Мұндай құқықтық жүйелер әріптестерге шарттың еркіндігі қағидаттарында мәселелерді реттеуге рұқсат береді. О.В. Дмитриевтің еңбектерінде байқалғандай, заң шығарушылардың бұл түсіндірмесі негізді деп санаймыз, себебі басқару органы заңды тұлға - корпорацияға ғана тән [15]. Осы ұстанымды қолдауды шаруашылық серіктестіктің басқару органы ретінде қатысушылардың жалпы жиналысын алып тастау маңызды деп санаймыз.

Алайда, серіктестікте атқарушы орган болмаған жағдайда қатысушылар серіктестік атынан әрекет ете алады. Қатысушылардың істерді бірлесіп жүргізуі оның барлық қатысушыларының келісімін алу қажеттігін білдіреді. Үшінші тұлғалар серіктестікпен мәміле жасасу кезінде қандай да бір серіктестің өкілеттіктері туралы хабардар еместігіне сілтеме жасай алады. Мұндай жағдайларда қатысушының мәртебесін айқындау тетіктері өзекті болады. Серіктестік үшінші тұлғаның өтінішіне қарсылықты, тек серіктестік үшінші тұлғаның мәміле жасауға қатысушының өкілеттігінде шектеулердің бар екенін көрінеу білгенін немесе білуге тиіс екенін дәлелдеген жағдайда ғана білдіре алады. Қазіргі кезеңде үшінші тұлғаларды және серіктестіктің өзін жосықсыз серіктестерден қорғау тетіктерін қолдану тұрғысынан айтарлықтай күрделі болып табылады.

Ұлттық модельде басқарушы әріптестерді анықтағаннан кейін серіктестік үшін келесі қадам салық органында есепке қою болады (Қазақстан Республикасы Салық кодексінің 74-бабы) [16]. Ұқсас сызба банктік шот ашу кезінде қолданылады [17].

Қазақстан Республикасы Азаматтық кодексінің 58-62-баптарының ережелері [18] Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес құрылған, сондай-ақ Қазақстан Республикасының заңдары бойынша құрылған барлық шаруашылық серіктестіктеріне қолданылады. Бұл Қазақстан Республикасы Азаматтық кодексінің [19] 1100-бабының осы заңды тұлға құрылған елдің құқығы заңды тұлғаның қолданылатын заңнамасы болып есептелетіні туралы императивтік талабына негізделген. Осы ережені дамыту үшін Қазақстан Республикасы Азаматтық кодексінің [19] 111-бабы заңды тұлғаның азаматтық құқық қабілеттілігі заңды тұлғаны құру заңнамасымен айқындалады деп қосымша белгілейді.

Сондықтан, шаруашылық серіктестіктер тек Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес ғана құрылады және тек солармен ғана реттелуі мүмкін, Тек Қазақстан Республикасының заңдарымен ғана шаруашылық серіктестіктерге қатысушылар құқықтарының мазмұны мен көлемі, шаруашылық серіктестіктердің мүлкін қалыптастыру мен пайдаланудың, шаруашылық серіктестіктерін қайта ұйымдастырудың және таратудың тәртібі мен шарттары және әртүрлі ұйымдарда құрылған заңды тұлғалардың құқық қабілеттігін іске асырудың, шаруашылық серіктестіктердің құқықтық нысандары және басқа да аспектілері айқындалуы мүмкін.

Заңнама құрылтай шартының мазмұнына қатысты белгілі бір талаптарды белгілейді («Шаруашылық серіктестіктері туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 4-бабы) [10]. Құрылтай шартының заңдық бөлігін талқылау кезінде құрылтай шартына жалғыз құрылтай құжаты болып табылатынына және оған Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексіне сәйкес шарт туралы барлық нормалар қолданылатынына назар аудару қажет. Соңғысы азаматтық құқықтар мен міндеттерді белгілеу, өзгерту немесе тоқтату туралы екі немесе бірнеше адамның келісімі шарт болып танылады деп бекітеді (Қазақстан Республикасы Азаматтық кодексінің 378-бабының 1-тармағы) [18]. Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексі шартқа кем дегенде екі адам қатысуы тиіс деп айқындады. Демек, мәміленің жарамсыздығы туралы ережеге орай жалғыз қатысушымен жасалған кез келген шарттар жарамсыз деп есептеледі (Қазақстан Республикасы Азаматтық кодексінің 158-бабы) [18].

Жауапкершілігі шектеулі серіктестік бір қатысушымен құрылған жағдайда, соңғысы жарғы деп аталатын бір ғана құжатты жасауға және бекітуге тиіс («Жауапкершілігі шектеулі және қосымша жауапкершілігі бар серіктестіктер туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 14-бабы) [20]. Заң актілерінде жарғы мен құрылтай шартының арасында айқын айырмашылық жоқ және іс жүзінде жарғы мен құрылтай шарты көбінесе қайталама сипаттағы функцияны орындайды. Біздің пікірімізше, құрылтай шарты шаруашылық серіктестіктің де, шаруашылық қоғамның да маңызды құрылтай және құқық қолдану актісі болып табылады. Жарғы өзінің мәні бойынша бір қатысушымен болған жағдайда бір жақты мәміле болып табылады (Қазақстан Республикасы Азаматтық кодексінің 148-бабы) [18].

Шаруашылық серіктестіктің қызметін тоқтату азаматтық-құқықтық мәртебенің маңызды атрибуттарының бірі болып табылады. Шаруашылық серіктестігі әдетте Қазақстан Республикасының қолданылып жүрген заңдарына сәйкес мынадай сызбалар бойынша таратылуға жатады: ерікті немесе мәжбүрлеп тарату («Шаруашылық серіктестіктері туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 9-бабы) [10].

Серіктестік тарату шеңберінде тіркеуші орган хабарлаған сәттен бастап қызметін тоқтатады, ал тарату рәсімдері аяқталғаннан кейін фирмалық атауы мен тізілімнен жазбалар алынып тасталады. Заңнамаға сәйкес «заңды тұлғаның таратылуы» құқықтар мен міндеттердің құқықтық мирасқорлық тәртібімен басқа тұлғаларға ауысу мүмкіндігінсіз тоқтату болып табылады.

Заңдарға сәйкес шаруашылық серіктестігі таратылатыны көрсетілгендей шаруашылық серіктестіктің коммерциялық ұйымдар жүйесіндегі орнын анықтау үшін оны таратудың мәні іргелі мәселе болып табылады. («Шаруашылық серіктестіктері туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 9-бабы) [10]. Мәселен, заңды тұлғаны тарату - бұл заңды тұлғаларды мемлекеттік тіркелімнен шығару арқылы оның құқық қабілеттілігі мен әрекет қабілеттілігін тоқтату. Таратылған кезде заңды тұлға қайта ұйымдастырылған кездегідей құқықтық мирасқорлық болмайды. Сонда ерікті тарату кезінде талаптары ескерілмеген кредиторлармен не істеу керек деген мәселе туындайды. Өз еркімен тарату процесінде негізгі жұмысты серіктестіктің қатысушысы бола алмайтын таратушы орындайды. Демек, толық серіктестіктің қатысушылары өздерінің іс-әрекеттері үшін жауапкершіліктен құтыла алады дегенді білдіреді. Серіктестікті тарату процесін заңды тұлға (құқық субъектісі) тұрғысынан түбегейлі қайта қарау маңызды деп есептейміз.

Жоғарыда баяндалған зерделеуді ескере отырып, толық серіктестіктің мынадай доктриналық ұйғарымына көңіл бөлдік: «Толық серіктестік құқық қабілеттігі бар бірлестік болып табылады, онда қатысушылар (толық серіктестер) бірыңғай фирмалық атауымен әрекет етеді және осындай бірлестіктің атынан және осындай бірлестік үшін заңдық маңызы бар іс-әрекеттер жасайды және бірлестіктің міндеттемелері бойынша шексіз жауаптылықта болады».

Жоғарыда баяндалғанның негізінде біз «Шаруашылық серіктестіктер туралы» Қазақстан Республикасының Заңын жетілдіру қажеттігі туралы қорытындыға келдік. Осыған байланысты, «Шаруашылық серіктестіктер туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 4-бабының 13-тармағын мынадай редакциядағы мәтінмен толықтыру ұсынылады: "Шаруашылық серіктестігі заңдарда белгіленген тәртіппен мемлекеттік тіркелген кезден бастап адамдардың құқыққа қабілетті бірлестігі ретінде үшінші тұлғалар үшін құрылды деп есептеледі. Тіркеуге дейін қызметін жүзеге асырған жағдайда серіктестік осы сәттен бастап құрылды деп есептеледі ".

Қорытындылар

Жоғарыда баяндалған зерделеуді ескере отырып, толық серіктестіктің мынадай доктриналық ұйғарымы дұрыс деп есептейміз. Атап айтқанда: «Толық серіктестік құқыққа қабілетті бірлестік болып табылады, онда қатысушылар (толық серіктестер) бірыңғай фирмалық атауымен әрекет етеді және осындай бірлестіктің атынан және осындай бірлестік үшін заңдық маңызы бар іс-әрекеттер жасайды және бірлестіктің міндеттемелері бойынша шексіз жауаптылықта болады».

Сондай-ақ біз «Шаруашылық серіктестіктер туралы» Қазақстан Республикасының Заңын жетілдіру қажет. Осыған байланысты, «Шаруашылық серіктестіктер туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 4-бабының 13-тармағын мынадай редакциядағы мәтінмен толықтыру ұсынылады:

"Шаруашылық серіктестігі заңдарда белгіленген тәртіппен мемлекеттік тіркелген кезден бастап адамдардың құқыққа қабілетті бірлестігі ретінде үшінші тұлғалар үшін құрылды деп есептеледі. Тіркеуге дейін қызметін жүзеге асырған жағдайда серіктестік осы сәттен бастап құрылды деп есептеледі".

Біздің пікірімізше, кәсіпкерлік субъектілері мәртебесінің тиімді құқықтық регламенттелуі шағын және орта кәсіпкерліктің прогрессивті дамуына ықпал етеді.

Әдебиеттер тізімі

1. Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың 2023 жылғы «Әділ Қазақстанның экономикалық бағыты» атты Қазақстан халқына Жолдауы <https://www.akorda.kz/ru/poslanie-glavy-gosudarstva-kasym-zhomarta-tokaeva-narodu-kazahstana-ekonomicheskii-kurs-spravedlivogo-kazahstana-18588> (жүгінген күні: 25.01.2025).
2. Мемлекет басшысы отандық бизнес өкілдерімен кездесу өткізді <https://www.akorda.kz/ru/glava-gosudarstva-provel-vstrechu-s-predstaviteli-otechestvennogo-biznesa-1283946> (жүгінген күні: 25.01.2025).
3. Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың 2024 жылғы "Әділ мемлекет. Біртұтас ұлт. Жайлы қоғам" <https://www.akorda.kz/ru/poslanie-glavy-gosudarstva-kasym-zhomarta-tokaeva-narodu-kazahstana-181130> (жүгінген күні: 29.12.2024).
4. Қазақстан Республикасы Стратегиялық жоспарлау және реформалар жөніндегі агенттігінің Ұлттық статистика бюросының статистикалық деректері <https://stat.gov.kz/ru/industries/business-statistics/stat-org/publications/113761/> (жүгінген күні: 29.12.2024).
5. Buchner, Michael, Eisenmenger, Matthias, Hohlweck, Corinna and Mödinger, Patrizia. "Combined Business Tax Statistics 2016 of the Federal Statistical Office of Germany – A Micro Data Set for Scientific Use" Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik, vol. 243, no. 1, 2023, pp. 109-121. <https://doi.org/10.1515/jbnst-2022-0007>.
6. Partnership Returns, Tax Year 2021. URL: <https://www.irs.gov/pub/irs-soi/soi-a-copa-id2305.pdf>.
7. General partnership a company that is owned by two or more general partners who share its profits and must pay its debts if it goes bankrupt. См.: Cambridge dictionary.
8. Kiss, L.B. (2020). The Importance of Business Partnership on the World Wide Web. Business Ethics and Leadership, 4(1), 68-79. [http://doi.org/10.21272/bel.4\(1\).68-79.2020](http://doi.org/10.21272/bel.4(1).68-79.2020).
9. David Ricardo Sotomonte Mujica (2004). Partnerships and companies – a comparative approach to UK business organisations. E-Mercatoria Volumen 3, Numero 2.
10. «Шаруашылық серіктестіктер туралы» 1995 жылғы 2 мамырдағы № 2255 Қазақстан Республикасының Заңы https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=1003646 (жүгінген күні: 30.12.2024).
11. Claassen R. Political theories of the business corporation. Philos Compass. 2023 Jan;18(1):e12892. doi: 10.1111/phc3.12892. Epub 2022 Dec 17. PMID: 37033445; PMCID: PMC10078144. URL: <https://ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC10078144>.
12. Германияның сауда ережелер. URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/hgb/index.html>.
13. Section 2 Partnership act 1890. URL: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/Vict/53-54/39/section/2>.
14. Official website of UK government. URL: <https://www.gov.uk/set-up-business-partnership>.
15. О.В. Дмитриев Органы управления в системе органов юридических лиц // Вестник ОмГУ. Серия. Право. 2010. №3. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/organy-upravleniya-v-sisteme-organov-yuridicheskikh-lits> (жүгінген күні: 10.02.2024).

16. «Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» 2017 жылғы 25 желтоқсандағы № 120-VI Қазақстан Республикасының Кодексі (Салық кодексі) https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=36148637 (жүгінген күні: 25.01.2025).
17. Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Басқармасының 2016 жылғы 31 тамыздағы № 207 қаулысымен бекітілген <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V1600014422> (жүгінген күні: 25.01.2025).
18. Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексі (жалпы бөлім) 1994 жылғы 27 желтоқсанда қабылданды https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=3306061 (жүгінген күні: 30.12.2024).
19. Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексі (Ерекше бөлім) 1999 жылғы 1 шілдедегі N 409-I https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=1013880 (жүгінген күні: 30.12.2024).
20. «Жауапкершілігі шектеулі және қосымша жауапкершілігі бар серіктестіктер туралы» 1998 жылғы 22 сәуірдегі № 220-I Қазақстан Республикасының Заңы https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=1009179 (жүгінген күні: 30.12.2024).

Н. И. Аллаярова, Д. М. Сагимбеков

PhD, Южно-Казахстанский университет им. М. Ауэзова, Шымкент, Казахстан Магистрант
Южно-Казахстанского университета им. М. Ауэзова, Шымкент, Казахстан

*Автор для корреспонденции: allayarova.nargiza@bk.ru

ГРАЖДАНСКО-ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ СТАТУСА ХОЗЯЙСТВЕННЫХ ТОВАРИЩЕСТВ

Аннотация

В настоящей статье рассмотрены положения гражданско-правового регулирования статуса хозяйственных товариществ в Республике Казахстан. В мире в условиях стремительной трансформации гражданского оборота уделяется большое внимание созданию предпринимательских формирований, которые могут ответить на потребности как их основателей, так и на интересы третьих лиц. Так хозяйственные товарищества могут быть учреждены и функционировать только в соответствии с законодательством Республики Казахстан. Только законодательством Республики Казахстан могут определяться содержание и объем прав участников хозяйственных товариществ, порядок и условия формирования и использования имущества хозяйственных товариществ, реорганизации и ликвидации хозяйственных товариществ и другие аспекты реализации правоспособности юридических лиц, созданных в разных организационно-правовых формах. При рассмотрении статуса хозяйственных товариществ, пришли к следующему доктринальному определению полного товарищества: «Полное товарищество является правоспособным объединением, при котором участники (полные товарищи), выступают под единым фирменным наименованием и совершают юридически-значимые действия от имени и для такого объединения, и несут неограниченную ответственность по обязательствам объединения». По нашему мнению, эффективная правовая регламентация функционирования статуса субъектов предпринимательства, способствует прогрессивному развитию малого и среднего предпринимательства.

Ключевые слова: закон; организационно-правовые формы; юридические лица; предпринимательство; деловое партнерство; орган управления.

N. I. Allayarova, D. M. Sagimbekov

PhD, M. Auezov South Kazakhstan University, Shymkent, Kazakhstan
master's student, M. Auezov, South Kazakhstan University, Shymkent, Kazakhstan

*Corresponding Author's Email: allayarova.nargiza@bk.ru

CIVIL LAW REGULATION OF THE STATUS OF BUSINESS PARTNERSHIPS

Abstract

This article discusses the provisions of civil law regulation of the status of business partnerships in the Republic of Kazakhstan. In the world, in the context of the rapid transformation of civil turnover, much attention is paid to the creation of entrepreneurial groups that can respond to the needs of both their founders and the interests of third parties. So business partnerships can be established and function only in accordance

with the legislation of the Republic of Kazakhstan. Only the legislation of the Republic of Kazakhstan can determine the content and scope of the rights of participants in business partnerships, procedure and conditions for the formation and use of property of business partnerships, reorganization and liquidation of business partnerships and other aspects of the realization of the legal capacity of legal entities created in different organizational and legal forms. When considering the status of business partnerships, we came to the following doctrinal definition of a full partnership: "A full partnership is a legal association in which the participants (full comrades) act under a single corporate name and perform legally significant actions on behalf of and for such an association, and bear unlimited responsibility for the obligations of the association." In our opinion, effective legal regulation of the functioning of the status of business entities will contribute to the progressive development of small and medium-sized businesses.

Key words: law; organizational and legal forms; legal entities; entrepreneurship; business partnership; governing body.

Қатынасхаттар үшін жауапты автор туралы ақпарат:

Н. И. Аллаярова e-mail: allayarova.nargiza@bk.ru

Information about the author responsible for contacts:

N. I. Allayarova e-mail: allayarova.nargiza@bk.ru

Информация об авторе, ответственном за сообщения:

Н. И. Аллаярова e-mail: allayarova.nargiza@bk.ru